

NOTA VAN WIJZIGINGEN PLANMER

NOTA VAN WIJZIGINGEN PLANMER

**CODE 1112116.02 /
GEMEENTERAAD / 11 APRIL 2013**

<u>INHOUDSOPGAVE</u>	<u>Blz</u>
1. INLEIDING	1
1. 1. Aanleiding voor deze nota van wijziging	1
1. 2. Leeswijzer	1
2. ONDUIDELIJKHEDEN OMTRENT HET VOORNEMEN	2
2. 1. Gesignaleerde tekortkoming	2
2. 2. Ingeschatte dierenaantallen	2
2. 3. Nieuwe loonbedrijven	2
2. 4. Omgevingsvergunning voor aanlegwerkzaamheden	2
2. 5. Mogelijkheden voor co-vergisting	4
2. 6. Gebruiksintensiteit aanlegsteiger Marken	4
2. 7. Wijziging van het voornemen naar aanleiding van de vaststelling	5
3. PASSENDE BEOORDELING: WAARDEREN EN MITIGEREN VAN EFFECTEN	6
3. 1. Gesignaleerde tekortkoming	6
3. 2. Huidige opzet van de effectbeoordeling	6
3. 3. Aanvullende effectbeoordeling van het voornemen	6
3. 4. Stand van zaken autonome ontwikkelingen	8
3. 5. Cumulatietoets	8
3. 6. Mitigerende maatregelen	8
4. VEEHOUDERIJ: GEVOLGEN VOOR DE NATUUR	10
4. 1. Gesignaleerde tekortkoming	10
4. 2. Grondgebonden veehouderij in het bestemmingsplan	10
4. 3. Nut en noodzaak van een aanvullend alternatief	13
4. 4. Uitsluiten van de aantasting van de natuurlijke kenmerken en waarden van Natura 2000-gebieden	14
4. 5. Sturen op grondgebonden landbouw overeenkomstig het trendscenario	15
5. ONTWIKKELINGEN OP HET HEMMELAND	17
5. 1. Gesignaleerde tekortkoming	17
5. 2. Aanpassing in het bestemmingsplan	17
5. 3. Geluidsbelasting	17
5. 4. Parkeersituatie	18
5. 5. Ruimtebeslag en aantasting Ecologische Hoofdstructuur	18
5. 6. Ecologische effecten van evenementen	18
6. SOORTENBESCHERMING	20
6. 1. Gesignaleerde tekortkoming	20
6. 2. Flora- en faunawet in relatie tot een bestemmingsplan	20
6. 3. Ingrepen, soortgroepen en mitigerende maatregelen	20
7. CONCLUSIE	24

7. 1.	Onderzoeksopties en milieueffecten	24
7. 2.	Consequenties voor het bestemmingsplan	25

BIJLAGEN

<u>Bijlage 1</u>	Mitigerende maatregelen stikstofdepositie (op projectniveau)
-------------------------	---

1. INLEIDING

1. 1. Aanleiding voor deze nota van wijziging

Ten behoeve van het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 en het bestemmingsplan Marken 2013 wordt een mer-procedure¹⁾ doorlopen en is een planMER opgesteld (november 2012). Ten aanzien van dit MER is op 30 januari 2013 door de Commissie voor de milieueffect-rapportage (vanaf nu: Commissie voor de m.e.r.) een voorlopig toetsingsadvies uitgebracht. De Commissie voor de m.e.r. is van oordeel dat het planMER niet alle informatie bevat die nodig is voor het volwaardig mee laten wegen van het milieubelang in de besluitvorming.

Het voorlopig toetsingsadvies van de Commissie voor de m.e.r. vormt aanleiding om het planMER op een aantal punten aan te vullen. Daarnaast is een aantal ontwikkelingsmogelijkheden in het bestemmingsplan opnieuw overwogen of nader gemotiveerd. De aanvullingen, overwegingen en motiveringen zijn opgenomen in dit document.

1. 2. Leeswijzer

Er is voor gekozen om de aanvulling op het planMER op te nemen in een nota van wijzigingen. Daarmee is het duidelijker op welke punten het planMER is aangevuld en is het voor de betrokken partijen niet nodig om het MER opnieuw (integraal) door te lezen. Qua opzet sluit de nota van wijzigingen aan bij de indeling van het advies van de Commissie voor de m.e.r.: hoofdstuk 2 tot en met 6 gaan in op de aspecten die in paragraaf 2.1 tot en met 2.5 van het voorlopig toetsingsadvies worden besproken. In hoofdstuk 7 tot slot, worden de consequenties voor het bestemmingsplan besproken.

Ten behoeve van de leesbaarheid van dit document is de strekking van het voorlopig toetsingsadvies per thema kort samengevat. Het advies zelf is opgenomen als losse bijlage bij de college- en raadsstukken.

¹⁾ De afkorting mer heeft in dit geval betrekking op de procedure van milieueffectrapportage. De afkorting MER staat voor milieueffectrapport.

2. ONDUIDELIJKHEDEN OMTRENT HET VOORNEMEN

2. 1. Gesignaleerde tekortkoming

De Commissie voor de m.e.r. vindt het essentieel voor de besluitvorming dat duidelijk is beschreven hoe het voornemen, zoals beschreven in het planMER, zich verhoudt tot enerzijds de beide ontwerpbestemmingsplannen en anderzijds de randvoorwaarden die de provincie Noord-Holland stelt (paragraaf 2.1. van het voorlopig toetsingsadvies).

Tijdens de bespreking van het concept-toetsingsadvies met de Commissie voor de m.e.r. op 29 januari 2013 is gebleken dat het de Commissie vooral gaat om consistentie van de uitgangspunten in het bestemmingsplan met de achterliggende beleidsuitgangspunten. De milieueffecten van onderstaande onderwerpen zijn in beginsel wel voldoende in beeld gebracht.

2. 2. Ingeschatte dierenaantallen

Dit punt heeft sterk te maken met de effecten van de veehouderij en wordt daarom besproken in hoofdstuk 4.

2. 3. Nieuwe loonbedrijven

Gesignaleerde onduidelijkheid:

De Provincie Noord-Holland heeft in haar zienswijze aangegeven dat de wijzigingsbevoegdheid in artikel 3.7.11 van het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013, de realisatie van nieuwe Agrarische Loon- en Grondverzetbedrijven mogelijk maakt. Dit ziet zij als een mogelijkheid tot verstedelijking van het landelijk gebied, hetgeen strijdig is met de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie (PRVS).

Overweging / voorgestelde aanpassing:

De gemeente Waterland deelt deze conclusie en schrapt deze mogelijkheid uit de genoemde wijzigingsbevoegdheid van het bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013. Ook in het bestemmingsplan Marken 2013 komt deze mogelijkheid te vervallen.

2. 4. Omgevingsvergunning voor aanlegwerkzaamheden

Gesignaleerde onduidelijkheid:

Beide ontwerpbestemmingsplannen maken het in principe mogelijk om door middel van een omgevingsvergunning waterlopen aan te passen, grond op te hogen of af te graven of ruwvoer anders dan gras te telen. De invloed van deze ingrepen voor weidevogels moet ook in kaart worden gebracht. Overigens moet op dit punt worden afgewogen of er sprake is van strijdigheid met de PRVS.

Overweging / voorgestelde aanpassing:

De genoemde werken en werkzaamheden zijn niet in strijd met artikel 25 PRVS. In lid 1 van dat artikel zijn ontwikkelingen genoemd die niet in weidevogelleefgebieden mogelijk gemaakt mogen worden. Het gaat daarbij onder meer om nieuwe bebouwing buiten de 1,5 hectare, nieuwe weginfrastructuur, de aanleg van bossen, verstorende activiteiten en nieuwe peilverlagingen. Onder verstorende activiteiten moeten volgens de toelichting op dit artikel het plaatsen van windmolens en het inrichten van landingsplaatsen voor delta-vliegers worden begrepen. Het bestemmingsplan maakt deze ontwikkelingen niet mogelijk.

Belangrijk gegeven in de veenweidegebieden en daarmee tevens in de weidevogelleefgebieden is dat de waterpeilen door het Hoogheemraadschap worden vastgesteld. De werken en werkzaamheden binnen het bestemmingsplan moeten en kunnen alleen maar plaatsvinden met inachtneming van die vastgestelde waterpeilen. Die waterpeilen zijn vastgesteld in relatie tot de weidevogelwaarden en kunnen met het bestemmingsplan niet worden gewijzigd. Het waterpeil is het meest belangrijke aspect waar het gaat om de instandhouding van weidevogelleefgebieden. Omdat die waterpeilen niet wijzigen en de werken en werkzaamheden alleen kunnen worden vergund als er geen aantasting van de waarden plaatsvindt, maakt het bestemmingsplan geen ingrepen mogelijk die negatieve effecten hebben op de instandhouding van de weidevogels.

Gesteld wordt dat het niet nuttig is om bij een planMER voor twee ruimtelijke plannen in te gaan op de effecten van peilwijzigingen. Een bestemmingsplan heeft immers een verwaarloosbare invloed op het waterpeil in het plangebied.

De in het omgevingsvergunningstelsel opgenomen werken en werkzaamheden zijn in beginsel activiteiten die niet ongebruikelijk zijn binnen een normale agrarische bedrijfsvoering en die aan een vergunningplicht zijn gekoppeld teneinde daarover per geval een afweging te kunnen maken. Bij die afweging worden de natuurlijke waarden, waaronder de weidevogels moeten worden begrepen, alsmede de landschappelijke en cultuurhistorische waarden getoetst. De werken en werkzaamheden gelden voor het gehele plangebied.

Zodra bij een afweging blijkt dat er onevenredige afbreuk wordt gedaan aan bijvoorbeeld de weidevogelleefgebieden kan de vergunning niet worden verleend en de werkzaamheid niet worden uitgevoerd. Op voorhand is evenwel niet uit te sluiten dat de werken en werkzaamheden niet uitgevoerd zouden kunnen worden. De regeling biedt ruimte om daar waar dat kan, al dan niet met toepassing van het compensatiebeginsel van de PRVS, de genoemde werkzaamheden ten behoeve van de landbouw uit te voeren, met voldoende waarborg dat dit nooit ten koste gaat van de waarden van een gebied.

Deze werken en werkzaamheden zijn derhalve op geen enkele wijze vergelijkbaar met de als verstorende activiteiten aangemerkte activiteiten in de PRVS. Om die reden is er geen sprake van strijdigheid.

2. 5. Mogelijkheden voor co-vergisting

Gesignaleerde onduidelijkheid:

De uitgangspunten van het bestemmingsplan en planMER lijken niet consistent met elkaar. In het bestemmingsplan wordt uitgegaan van co-mestvergisting als een ondergeschikte activiteit, terwijl in het MER rekening wordt gehouden met een capaciteit tot 100 ton biomassa per dag. Dit is veel meer dan wat doorgaans nodig is voor een bedrijfsgebonden vergisting.

Overweging / voorgestelde aanpassing:

Wat betreft de activiteit co-vergisting geldt dat op basis van artikel 3.3.1 en 3.5.1 van de planregels is geregeld dat het moet gaan om co-mestvergisters die gebonden zijn aan de eigen bedrijfsvoering. De bovengrens van 100 ton per dag is een theoretische (beleidsmatige) bovengrens, omdat het criterium van ondergeschiktheid leidend blijft.

Een getalsmatige bovengrens vormt wel een duidelijk toetsingscriterium. Daarom wordt in beide bestemmingsplannen een bovengrens opgenomen die beter aansluit bij de bedrijfsomvang die in Waterland mag worden verwacht. Bij een bedrijfsomvang van 250 stuks melkvee wordt ongeveer 9,5 ton mest geproduceerd en is (inclusief co-producten) bedrijfseigen vergisting mogelijk tot ongeveer 20 ton per dag.

2. 6. Gebruiksintensiteit aanlegsteiger Marken

Gesignaleerde onduidelijkheid:

Ten aanzien van de riviercruises is op dit moment niet exact bekend hoeveel schepen zullen afmeren. Daardoor is het niet duidelijk welke effecten voor het woon- en leefklimaat aan de orde kunnen zijn.

Overweging / voorgestelde aanpassing:

De steiger zal worden benut door circa 200 schepen per jaar, waarvan een deel door riviercruiseschepen en een ander deel door kleinere boten. Er is gekeken naar eventuele effecten voor de natuurwaarden van het Natura 2000-gebied Markermeer-IJmeer.

De schepen zijn niet van die aard en omvang, dat hiervan belangrijke negatieve effecten voor het woon- en leefklimaat worden verwacht. Bovendien zullen de schepen circa 80 meter van woningen afmeren.

De effecten voor het woon- en leefklimaat moeten in belangrijke mate worden gezien in de context van de bezoekersstromen en schepen die op dit moment naar Marken komen. Van 17 maart tot en met 4 november vaart vrijwel ieder uur de Marken Express tussen Volendam en Marken (8 keer per dag). De riviercruiseschepen zullen in beperkte mate nieuwe bezoekers naar Marken trekken. Voor een belangrijk deel gaat het om bezoekers die anders met de Marken Express een bezoek aan Marken zouden brengen.

Nader onderzoek naar de gevolgen voor het woon- en leefklimaat lijkt ons op dit niveau van besluitvorming niet noodzakelijk. Bij het toepassen van de wijzigingsbevoegdheid moet de inpasbaarheid van de riviercruise-steiger in haar definitieve opzet worden beoordeeld.

2. 7. Wijziging van het voornemen naar aanleiding van de vaststelling

Naar aanleiding van de vaststelling door de gemeenteraad is de regeling voor kleinschalige kampeerterreinen aangepast. In de regels wordt de minimale afstand tussen kleinschalige kampeerterreinen (25 standplaatsen) en gevoelige bestemmingen vergroot tot 100 meter. Op een afstand van 50 meter worden wel kleinere kampeerterreinen toegestaan, met maximaal 15 standplaatsen. De milieueffecten van de regeling zijn kleiner dan de effecten van de regeling die in het ontwerpbestemmingsplan was opgenomen. In het ontwerpbestemmingsplan waren namelijk kleinschalige kampeerterreinen met 25 standplaatsen op een afstand van 50 meter toegestaan. De aangepaste regeling past binnen de bandbreedte van het planMER en de passende beoordeling. Het is daarom niet noodzakelijk om het planMER en de passende beoordeling op dit punt aan te vullen.

3. PASSENDE BEOORDELING: WAARDEREN EN MITIGEREN VAN EFFECTEN

In dit hoofdstuk wordt eerst kort ingegaan op de door de Commissie voor de m.e.r. gesignaleerde tekortkomingen (paragraaf 3.1) en de manier waarop de effectbeoordeling in de passende beoordeling nu is opgezet (paragraaf 3.2). Vervolgens worden de effecten van voornemen 'sec' beoordeeld. Voor een uitgebreide beschrijving van effecten wordt verwezen naar de passende beoordeling. Vervolgens wordt de actuele stand van zaken van een aantal autonome ontwikkelingen beschreven en wordt de cumulatietoets waar nodig opnieuw geactualiseerd.

3. 1. Gesignaleerde tekortkoming

Wat betreft de beschrijving van effecten in de passende beoordeling heeft de Commissie geconstateerd dat het beter zou zijn om de effecten van het plan als zodanig en de effecten van autonome ontwikkelingen meer los van elkaar te beschrijven (paragraaf 2.2. van het voorlopig toetsingsadvies). Autonome ontwikkelingen kunnen niet zonder meer worden 'ingeboekt' als maatregel om negatieve effecten van het plan teniet te doen, helemaal wanneer deze autonome ontwikkelingen niet zeker zijn.

3. 2. Huidige opzet van de effectbeoordeling

In hoofdstuk 7 van de passende beoordeling worden de effecten op Natura 2000-gebieden beschreven. De effectbeoordeling is in beginsel zo opgezet dat de effecten van het voornemen worden beoordeeld in de paragrafen 7.2 tot en met 7.7. Vervolgens wordt in paragraaf 7.8 een cumulatietoets uitgevoerd voor de Natura 2000-gebieden 'Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske' en het gebied 'Markermeer-IJmeer'. Het klopt dat een aantal van deze projecten al wordt betrokken bij de effectbeschrijving in de paragrafen 7.2 tot 7.7. Daarmee worden de relatief beperkte effecten van het plan in perspectief gezet van een aantal autonome ontwikkelingen.

3. 3. Aanvullende effectbeoordeling van het voornemen

In de onderstaande tabel worden de voor Natura 2000 belangrijkste ontwikkelingsmogelijkheden uit het bestemmingsplan nogmaals op een rij gezet en los van de autonome ontwikkelingen in het plangebied beoordeeld.

Voor de effectbeschrijving zelf wordt verwezen naar de passende beoordeling, omdat hier op zichzelf weinig aan verandert. Het gaat in dit geval vooral om de beoordeling van de effecten. Voor het Hemmeland is overigens wel sprake van een andere effectbeschrijving, omdat hier sprake is van kleinere ontwikkelingsmogelijkheden (en effecten) dan in het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013. Hier wordt in hoofdstuk 5 nader op ingegaan.

Ontwikkelingsmogelijkheid		Effectbeschrijving	Effectbeoordeling
Veehouderij	Ontwikkeling veehouderij volgens het trendscenario	Wanneer de veestapel zich ontwikkelt volgens het (meer realistische) trendscenario, is de totale hoeveel stikstofdepositie vanuit het plangebied op het Natura 2000-gebied IJperveld, Oostzanerveld, Varkensland & Twiske in 2022 licht afgenomen ten opzichte van de huidige situatie (2012).	0
	Ontwikkeling veehouderij volgens het groeiscenario	wanneer de veehouderij zich ontwikkelt volgens het (minder realistische) groeiscenario, is in 2022 een toename van de stikstofdepositie te verwachten van circa 20% ten opzichte van de situatie in 2012.	-
	Ontwikkeling veehouderij volgens het voornemen (maximaal ontwikkeling)	Maximale invulling van alle agrarische bouwpercelen leidt tot een forse toename van de depositie op stikstofgevoelige habitats in het Natura 2000-gebied IJperveld, Oostzanerveld, Varkensland & Twiske.	--
Recreatie	Kleinschalig kamperen	Verstoring van het Varkensland blijft gering en concentreert zich op de bestaande routes	0
	Verkeerstoename als gevolg van ontwikkeling recreatie	De depositiebijdrage van nieuwe verkeersbewegingen is verwaarloosbaar (<0,3 mol/ha/jr), zelfs wanneer wordt uitgegaan van worst case-aanname	0
	Uitbreiding ligplaatsen jachthavens	Uitbreiding van de ligplaatsen leidt tot tijdelijke verstoring van het Markermeer. Door het treffen van aanvullende maatregelen bij de aanleg kunnen significant negatieve effecten als gevolg van onderwatergeluid worden uitgesloten. De effecten van het gebruik zijn zeer beperkt, omdat recreanten zich beperken tot de bestaande vaarroutes en het vaargedrag van recreanten voorspelbaar is. In dergelijke situaties treedt snel gewinning op bij vogels. De reeds vele jaren geconstateerde dalende trend in het aantal vaarbewegingen op het IJsselmeer zal bovendien niet worden omgebogen. Deze effecten zijn daarom zeker niet significant.	- (t) -/0
	Aanleggelegenheid riviercruiseschepen	Aanleg van de aanlegsteiger leidt tot tijdelijke verstoring van het Markermeer. Door het treffen van aanvullende maatregelen bij de aanleg kunnen significant negatieve effecten volledig worden uitgesloten. De effecten van het gebruik van de haven zijn zeer beperkt, omdat de vaarbewegingen plaatsvinden in een reeds druk gebruikte vaargeul. Zie verder hierboven onder uitbreiding ligplaatsen jachthavens. Deze effecten zijn zeker niet significant.	- (t) -/0
	Nieuwe recreatieroutes	Het nieuwe fietspad Overleek - Noordmeer ligt op circa 900 meter afstand van het Varkensland, waardoor een verstoringseffect kan worden uitgesloten	0
Hemmeland	Ontwikkelingen evenemententerrein Hemmeland	De effecten van evenementen op het Hemmeland blijven zeer beperkt. De mogelijkheden in het vastgestelde bestemmingsplan worden beperkt ten opzichte van het ontwerpbestemmingsplan, in die zin dat grootschalige evenementen tot 20.000 bezoekers niet meer zijn toegestaan. De geluidsbelasting vanwege de versterkte muziek op het meest nabijgelegen geluidsgevoelig object mag niet meer dan 60 dB(A) bedragen (zie hoofdstuk 5). Overigens zijn er nieuwe actuele onderzoeksgegevens (zomer 2012) die laten zien dat de ecologische effecten van evenementen zeer beperkt zijn (zie hoofdstuk 5). De aantallen broedvogels en vleermuizen blijken na een openluchtconcert gelijk te zijn aan de aantallen voorafgaand, ook bij hoge geluidsniveaus en op korte afstand van het podium. Significante effecten op het Markermeer kunnen daarom worden uitgesloten. Monitoring van deze effecten is echter zeer wenselijk om in deze specifieke situatie nieuwe kennis te vergaren over verstoringseffecten.	-/0
	Mirror Hotel	De wijzigingsbevoegdheid voor de realisatie van het Mirrorhotel wordt niet in het vastgestelde bestemmingsplan opgenomen (zie hoofdstuk 5). Effecten zijn daarom niet langer aan de orde.	0

Figuur 1. Aanvullende effectbeoordeling

3. 4. Stand van zaken autonome ontwikkelingen

Voor de instandhoudingsdoelstelling van de relevante Natura 2000-gebieden zijn met name de natuurontwikkeling in het Markermeer en het aangepaste waterbeheer in IJperveld, Oostzanerveld, Varkensland & Twiske van belang. Met betrekking tot deze ontwikkelingen kan het onderstaande worden gemeld.

Natuurontwikkeling Markermeer

In de passende beoordeling wordt gesteld dat de zeer geringe negatieve effecten van alle ontwikkelingen aan het Markermeer die het bestemmingsplan mogelijk maakt, ruimschoots worden goedgehaakt door de zeer positieve effecten als gevolg van natuurontwikkeling in het Markermeer. De uitvoering van deze autonome ontwikkeling is sindsdien een stap dichterbij gekomen. Op 18 januari 2013 meldde de Vereniging Natuurmonumenten dat door een bijdrage van 30 miljoen euro door het kabinet de "Markerwad-den" gerealiseerd kunnen worden. Vorig jaar schonk de Nationale Postcode Loterij al 15 miljoen euro aan dit project. Inmiddels worden alle benodigde vergunningen aangevraagd. De verwachting is dat de aanleg eind 2014 van start gaat. De in de cumulatietoets bij de passende beoordeling "ingeboekte" positieve ecologische effecten van deze natuurontwikkeling zijn derhalve reëel.

Beheerplan IJperveld, Oostzanerveld, Varkensland & Twiske

De inrichtings- en (water)beheersmaatregelen die moeten leiden tot een verbetering van de kwaliteit van de stikstofgevoelige habitats in het Natura 2000-gebied IJperveld, Oostzanerveld, Varkensland & Twiske worden uitgewerkt in het beheerplan voor dit gebied. Voor deze habitats geldt dat de verbetering van het waterbeheer essentieel is. Het concept-beheerplan (11 januari 2011) heeft nog niet ter inzage gelegen. Het is nog niet duidelijk wanneer de beheerplannen worden vastgesteld of wanneer de maatregelen kunnen worden uitgevoerd.

3. 5. Cumulatietoets

Ten opzichte van de cumulatietoets uit de passende beoordeling van 1 november 2012 zijn geen wijzigingen aan de orde. De beperking van de evenementen op het Hemmeland leidt niet tot een verdere verkleining van de reeds zeer geringe effecten van deze ontwikkeling. Het niet opnemen van de ontwikkeling van het Mirrorhotel heeft evenmin gevolgen voor de beoordeling, aangezien deze ontwikkeling sowieso geen relevante effecten heeft op Natura 2000.

3. 6. Mitigerende maatregelen

Op basis van het voorgaande wordt geconcludeerd dat de volgende mitigerende maatregelen aan de orde kunnen zijn:

- om te voorkomen dat de bestemmingsplannen leiden tot significant negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie, moet worden gestuurd op de uitvoering van het bestemmingsplan volgens het trendscenario.

Naast de eerder opgenomen voorwaardelijke verplichting, moeten ook de wijzigingsbevoegdheden hierop optimaal zijn afgestemd (zie hoofdstuk 4);

- bij de aanlegwerkzaamheden voor de jachthavens en de aanleggelegenheid voor riviercruiseschepen moeten geluidsarme heitechnieken worden gebruikt en maatregelen worden getroffen ter reductie van het onderwatergeluid. De beschikbare technieken daarvoor worden beschreven op p.70 van de passende beoordeling;
- in het bestemmingsplan is al een regeling opgenomen ter afbakening van de aard, de frequentie, het maximum aantal bezoekers en de gehanteerde geluidsnorm bij evenementen.

4. VEEHOUDERIJ: GEVOLGEN VOOR DE NATUUR

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de manier waarop de effecten van het aspect veehouderij in het planMER zijn onderzocht. Daarbij wordt aandacht besteed aan de manier waarop het bestemmingsplan kan worden gebruikt om de effecten van de veehouderij te sturen.

4. 1. Gesignaleerde tekortkoming

De Commissie constateert dat in het MER niet wordt uitgegaan van het aantal dieren dat grondgebonden kan worden gehouden en wijst daarbij op de definities uit het bestemmingsplan en de PRVS. De Commissie is van mening dat door de bouwruimte die het bestemmingsplan biedt en de algemene definitie van 'grondgebonden agrarisch bedrijf' een vorm van veehouderij zou kunnen ontstaan die in grote mate niet-grondgebonden is. Zij geeft daarom ter overweging om de definitie voor 'grondgebonden agrarisch bedrijf' aan te passen.

Meer over het algemeen wordt verzocht een alternatief te onderzoeken waarmee de aantasting van waarden en kernmerken van Natura 2000-gebieden op voorhand kan worden uitgesloten. Daarbij heeft de Commissie in overweging gegeven om een rekenscenario op te nemen dat beter aansluit bij het bovenstaande uitgangspunt.

4. 2. Grondgebonden veehouderij in het bestemmingsplan

Wat wordt geregeld via een bestemmingsplan?

In het bestemmingsplan zijn regels opgenomen die de bouw- en gebruiksmogelijkheden van gronden bepalen. Grondslag voor deze regels is het criterium van een 'goede ruimtelijke ordening'. Voor aspecten die niet ruimtelijk relevant zijn of die via een ander wettelijk kader worden geregeld, worden geen regels in het bestemmingsplan opgenomen. Dit voorkomt dubbele regelgeving.

Regelen dat agrarische bedrijven op een grondgebonden wijze functioneren, heeft ruimtelijk relevante componenten. Wanneer wordt geregeld dat alleen een agrarisch bedrijf mag worden uitgeoefend, waarbij gronden noodzakelijk zijn voor het functioneren van een agrarisch bedrijf, zorgt dit ervoor dat agrarische bedrijven een rol vervullen bij het in stand houden van cultuurlandschap.

In het bestemmingsplan is de volgende definitie opgenomen ten aanzien van het begrip 'grondgebonden agrarische bedrijfsvoering': *"een agrarische bedrijfsvoering, waarbij het gebruik van agrarische gronden noodzakelijk is voor het functioneren van het bedrijf, op een wijze van een melkrundveehouderijbedrijf, een akkerbouwbedrijf, een vollegronds tuinbouwbedrijf, een productiegerichte paardenhouderij, en naar de aard daarmee gelijk te stellen agrarische bedrijven"*.

Door het type agrarische bedrijf te omschrijven in de definitie van grondgebonden bedrijf wordt voorkomen dat het houden van dieren, die veelal op een intensieve (en niet grondgebonden) wijze plaatsvindt, is uitgesloten. Dit is tevens het probleem van de definitie in de PRVS: *“de grondgebonden agrarische bedrijfsvoering: een agrarische bedrijfsvoering die hoofdzakelijk niet in gebouwen plaatsvindt, waarbij het gebruik van agrarische gronden noodzakelijk is voor het functioneren van het bedrijf”*. Deze definitie sluit niet uit dat een melkveehouder die de koeien jaarrond op stal houdt en waarvan de bedrijfsvoering dus hoofdzakelijk in de gebouwen plaatsvindt, als niet-grondgebonden agrarisch bedrijf moet worden aangemerkt, waarmee een melkveehouder gelijk wordt gesteld aan bijvoorbeeld een varkenshouder. Nieuwe niet-grondgebonden agrarische bedrijven of uitbreiding van bestaande niet-grondgebonden bedrijven is beleidsmatig niet toegestaan. Daarmee wordt de melkveehouder op slot gezet. Gesteld kan worden dat het juist de bedoeling is om de agrariër te dwingen de koeien niet jaarrond op stal te houden. De vraag is of een regeling aangaande het wel of niet op stal mogen houden van vee in een bestemmingsplan thuishoort. Ook een veehouderij met het jaarrond op stal houden van vee kan alle grond om het bedrijf hebben liggen en dus voldoen aan het plaatsgebonden en grondgebonden karakter.

Regelen dat de bedrijfsvoering van een grondgebonden agrarisch bedrijf volledig is gekoppeld aan de binnen de gemeente gelegen grond, roept veel praktische bezwaren op. Zo is het niet of nauwelijks te controleren in hoeverre veehouderijen voer van elders aanvoeren of mest elders afzetten. Daarnaast is het goed mogelijk dat een bedrijf buiten de eigen gemeente gronden gebruikt, met name waar het gaat om bedrijven die tegen of nabij de gemeentegrens liggen. Het voert te ver om uit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening op die wijze in de aard van de agrarische bedrijven te treden. Waar het om gaat is dat de bedrijven een aan de grond gebonden bedrijfsvoering plegen. Het begrip gaat daarvan uit en noemt expliciet de bedrijven die daaronder moeten worden begrepen. Een melkveehouderij kan om die reden nooit niet-grondgebonden worden. De definitie in relatie tot de bestemmingsregels en het daarin verweven Afsprakenkader bieden om die reden voldoende garantie van grondgebondenheid.

De rol van het Afsprakenkader Ontwikkeling Landbouw en Landschap Waterland-Oost

Het Afsprakenkader Ontwikkeling Landbouw en Landschap Waterland-Oost (vanaf nu: Afsprakenkader) vormt een regionaal beleidskader dat in nauw overleg tussen gemeente Waterland, stadsdeel Amsterdam-Noord, LTO, Hoogheemraadschap Hollands-Noorderkwartier en de Provincie Noord-Holland tot stand is gekomen. Op 31 juli 2012 is het Afsprakenkader vastgesteld door de gemeenteraad van Waterland en is van toepassing op de hele gemeente, behoudens droogmakerij de Purmer.

Vergroting is geen intensivering

In het Afsprakenkader zijn randvoorwaarden geformuleerd voor de schaalvergroting, verplaatsing, nieuwvestiging en herinrichting van agrarische bedrijven. Uitgangspunt daarbij is dat er geen intensivering van het gebied plaatsvindt (zie onderstaand kader).

KADER 1: Vergroting is geen intensivering

In dit Afsprakenkader wordt gesproken over landbouwontwikkeling. Omdat er agrarische bedrijven in de toekomst zullen verdwijnen, zullen de overblijvende agrarische bedrijven groter worden. Dat betekent dat ze meer oppervlakte land gaan beheren. Daarvoor is meer vee nodig en daarom grotere stallen. De totale melkproductie in het gebied zal naar verwachting gelijk blijven. Er is geen sprake van intensivering, waarbij de productie per hectare zal toenemen.

Figuur 2. Hoofduitgangspunt van het Afsprakenkader

Ten aanzien van het vergroten op de bestaande locatie en het verplaatsen van boerderijen zijn de volgende - voor de grondgebondenheid relevante - voorwaarden opgenomen:

- toegestaan wanneer er sprake is van een economisch vitaal grondgebonden landbouwbedrijf, met een omvang van ten minste 50 hectare, waarvan ten minste 30 hectare huiskavel is;
- het vergrote bedrijf levert een substantiële bijdrage aan het duurzame natuur- en landschapsbeheer van het gebied, waarbij in ieder geval op 75% van de bedrijfsoppervlakte weidevogelbeheer wordt uitgevoerd.

Bij nieuwvestiging moet sprake zijn van een economisch vitaal grondgebonden landbouwbedrijf, met een omvang van ten minste 75 hectare, waarvan ten minste 50 hectare huiskavel is.

Koppeling met het bestemmingsplan en consequenties

Het Afsprakenkader is in de regels van het bestemmingsplan Waterland Buitengebied 2013 en het bestemmingsplan Marken 2013 gekoppeld aan de wijzigingsbevoegdheden ten behoeve van schaalvergroting en bedrijfsverplaatsing. De regels leiden er toe dat bedrijven groter dan de gemiddelde omvang (in Waterland) en met een huiskavel kunnen uitbreiden. De kleinere bedrijven zullen op termijn stoppen. Daarmee is intensivering van de landbouw in Waterland niet aan de orde. Dat tevens een substantiële bijdrage moet worden geleverd aan het weidevogelbeheer, is overigens ook een waarborg dat in Waterland een relatief extensieve vorm van landbouw wordt uitgeoefend.

Tussenconclusie

Op basis van het bovenstaande kan de volgende tussenconclusie worden getrokken:

- het volledig koppelen van de agrarische bedrijfsvoering aan de beschikbaarheid van grond roept veel praktische bezwaren op;

- bij schaalvergroting, verplaatsing en nieuwvestiging van agrarische bedrijven kan de beschikbaarheid van grond wel worden opgenomen als toetsingscriterium. In de beide bestemmingsplannen is dit geregeld door de randvoorwaarden van het Afsprakenkader op te nemen als toetsingscriterium bij wijzigingsbevoegdheden.

4. 3. Nut en noodzaak van een aanvullend alternatief

Gekozen alternatieven en scenario's in het planMER

In het planMER zijn ten aanzien van de veehouderij de volgende rekenscenario's opgenomen:

- de huidige situatie (referentiesituatie). Dit scenario is gebaseerd op de veestapel die in 2012 op basis van gemeentelijke gegevens wordt gehouden bij agrarische bedrijven. Wel is een correctie toegepast op basis van de CBS-tellingen, omdat de vergunde en gemelde gegevens niet op alle punten overeen komen met de CBS-tellingen;
- het voornemen. Overeenkomstig jurisprudentie is bij het voornemen rekening gehouden met een maximale veebezetting die op basis van het bestemmingsplan wordt toegestaan. Daarbij wordt er rekening mee gehouden dat elk agrarisch bedrijf de bouwmogelijkheden op een bouwperceel van 1,5 hectare maximaal benut;
- het trendscenario. Bij dit scenario wordt ervan uitgegaan dat de veestapel zich in de komende 10 jaar ontwikkelt overeenkomstig de trend in de afgelopen 10 jaar;
- in het groeiscenario wordt ervan uitgegaan dat een aantal veesectoren zich in de komende 10 jaar sterk zal ontwikkelen. Voor de melkveesector wordt bijvoorbeeld rekening gehouden met een groei van 30%.

Voor een nader beschrijving van de alternatieven en scenario's wordt verwezen naar bijlage 3 bij het planMER.

Wat staat het bestemmingsplan maximaal toe?

De Commissie voor de m.e.r. heeft aangegeven dat een rekenscenario kan worden opgenomen waarbij rekening wordt gehouden met de beschikbaarheid van grond ten behoeve van de voerproductie en de afzet van mest. Uitgaande van 5.200 hectare landbouwgrond in de gemeente en een veebezetting van 2,5 grootvee-eenheden per hectare, zou dat uitkomen op 13.000 stuks melkvee, in plaats van de 16.000 stuks melkvee in het gehanteerde rekenscenario 'voornemen'. Overigens ligt de beschikbaarheid van landbouwgrond lager dan deze grove inschatting.

Hierboven is reeds ingegaan op de definitie van 'grondgebonden agrarisch bedrijf' en de bezwaren die er kleven aan het volledig koppelen van dit begrip aan de beschikbaarheid van grond. De definitie zegt niets over de plek waar het voer moet worden verbouwd of waar de mest moeten worden afgezet. De definitie legt geen beperkingen op aan het aantal stuks vee dat per bouwperceel kan worden gehouden. Door de koppeling met het Afsprakenkader is de beschikbaarheid van grond wel een belangrijke voorwaarde. Een volledige koppeling tussen bouwmogelijkheden en de beschikbaarheid van grond bestaat echter niet.

Gelet op de definitie in het bestemmingsplan, ligt de benadering waarbij wordt uitgegaan van een maximaal aantal stuks vee per bouwperceel het meest voor de hand.

Nut en noodzaak van een aanvullend alternatief

Een alternatief waarbij wordt uitgegaan van een veebezetting op basis van een volledige grondgebondenheid, levert geen nieuwe milieu-informatie op. In de passende beoordeling en het planMER is reeds geconstateerd dat bij de uitvoering volgens het voornemen een ruime toename van de stikstofdepositie en bij het trendskenario een lichte daling van de stikstofdepositie aan de orde is. Het doorrekenen van een alternatief dat volledig gebaseerd is op de beschikbaarheid van grond zou een resultaat tussen het groeiskenario en het voornemen opleveren: een toename van de stikstofdepositie in de orde van 100%.

Ook met dit alternatief is uitsluiting van de aantasting van natuurlijke kenmerken en waarden van Natura 2000-gebieden zonder maatregelen nog niet mogelijk op het besluitniveau van de beide bestemmingsplannen (zie onderstaand).

4. 4. Uitsluiten van de aantasting van de natuurlijke kenmerken en waarden van Natura 2000-gebieden

Planniveau en projectniveau

In het voorlopig toetsingsadvies beveelt de Commissie voor de m.e.r. aan om een alternatief te onderzoeken waarmee de aantasting van natuurlijke kenmerken en waarden van de beïnvloede Natura 2000-gebieden kan worden uitgesloten. Hiervoor werd al geconstateerd dat bij het onderzoeken van een alternatief dat is gebaseerd op een volledige relatie tussen de veebezetting en beschikbaarheid van grond, niet kan worden uitgesloten dat deze waarden en kenmerken worden aangetast.

Het onderzoeken van een alternatief met beperktere bouw mogelijkheden, bijvoorbeeld agrarische bouwpercelen van maximaal 1 hectare, levert een vergelijkbaar beeld op. Ook bij een dergelijk alternatief is de toename van stikstofdepositie niet uitgesloten. Met een bouwperceel van 1 hectare ligt de maximale veebezetting en de stikstofdepositie in de orde van 2/3 van het nu gehanteerde maximum. Nog steeds een toename in de orde van 200% op een aantal receptorpunten binnen Natura 2000.

Sterker nog, omdat altijd moet worden uitgegaan van de maximale benutting van bouw mogelijkheden, is het onmogelijk om op planniveau een alternatief in beeld te brengen waarmee gevolgen voor Natura 2000-gebieden al op planniveau worden uitgesloten. Immers, elke toename van de veestapel (en de stikstofdepositie) leidt in deze context al tot significant negatieve effecten.

Zelfs wanneer de bouwvlakken/bouwpercelen worden begrensd op de bouw grens van de huidige bebouwing, kunnen negatieve effecten niet geheel worden uitgesloten, omdat veehouders mogelijkheden hebben om de

aantallen dieren binnen de bestaande bebouwing te wijzigingen. Bovendien legt dit onevenredige beperkingen op aan de bedrijfsvoering, die uit oogpunt van een goede ruimtelijke ordening niet wenselijk zijn. Op voorhand moet worden geconstateerd dat een groot deel van de maatregelen op projectniveau moet worden getroffen.

Borging op planniveau

In het bestemmingsplan moet daarom een regeling worden opgenomen die op planniveau garandeert dat de stikstofdepositie als gevolg van het plan niet toeneemt, maar die op projectniveau voldoende flexibiliteit biedt om maatregelen te treffen die het beste passen bij de specifieke bedrijfssituatie. Deze regeling wordt gevonden in de algemene gebruiksregel die is opgenomen in artikel 48.1 onder I van het bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013:

“Tot een gebruik strijdig met de bestemmingsregels wordt in ieder geval geregeld: het gebruik van gronden, gebouwen en/of overkappingen ten behoeve van de uitbreiding van de bestaande veestapel waarbij een toename plaatsvindt van de stikstofdepositie vanaf het betreffende agrarisch bedrijf of de betreffende gronden op de kwalificerende habitats of soorten van alle gevoelige Natura 2000-gebieden”.

Omdat naast het opnemen van deze regel geen regeling denkbaar is die aantasting van natuurlijke kenmerken en waarden van Natura 2000 uitsluit op planniveau - bijvoorbeeld het beperken van bouwmogelijkheden - wordt geconstateerd dat het doorrekenen van andere alternatieven geen toegevoegde waarde heeft ten opzichte van de milieu-informatie die reeds in beeld is gebracht. De opgenomen regel voorkomt in alle gevallen dat er als gevolg van een toename van de veestapel verslechtering van gevoelige habitats plaatsheeft.

Uitvoering op projectniveau

Op projectniveau zijn vervolgens verschillende maatregelen denkbaar waarbij een agrarisch bedrijf kan worden uitgebreid of verplaatst, zonder dat de stikstofdepositie op daarvoor gevoelige habitats toeneemt. Gedacht wordt aan:

- aanpassen van het stalsysteem;
- eiwit arm voeren van dieren;
- toepassen van erfbeplanting;
- salderen van de stikstofdepositie met een stoppend agrarisch bedrijf.

In bijlage 1 worden deze maatregelen nader beschreven.

4. 5. Sturen op grondgebonden landbouw overeenkomstig het trendscenario

Op basis van het voorgaande is het noodzakelijk dat de bestemmingsplannen een instrumentarium bevatten waarmee op planniveau de toename van stikstofdepositie wordt voorkomen en waarmee kan worden gestuurd op een veehouderij-ontwikkeling overeenkomstig het trendscenario. Het

bestemmingsplan bevat daartoe de volgende mogelijkheden, regels en randvoorwaarden:

- een bepaling waarmee alleen een grondgebonden vorm van landbouw is toegestaan (zie paragraaf 4.2);
- een voorwaardelijke verplichting die de toename van ammoniakdepositie verbiedt (zie paragraaf 4.4.);
- planologische mogelijkheden voor stoppende agrarische bedrijven, door deze te kunnen omzetten naar een woonfunctie of, een paardenhouderijbedrijf (zie artikel 3.7 van het bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013);
- een toetsingscriterium voor agrarische bedrijven die worden uitgebreid of verplaatst op basis van een wijzigingsbevoegdheid (zie paragraaf 4.3), waardoor alleen grotere agrarische bedrijven doorgroeien en de kleinere agrarische bedrijven op termijn stoppen.

Deze bepalingen zorgen er samen voor dat de veehouderijbedrijven in de gemeente Waterland hun bedrijfsvoering op grondgebonden wijze uitvoeren, dat de toename van ammoniakdepositie niet aan de orde is, dat alleen agrarische bedrijven met voldoende grond kunnen doorgroeien en dat het stoppen van agrarische bedrijven wordt gefaciliteerd.

5. ONTWIKKELINGEN OP HET HEMMELAND

5. 1. Gesignaleerde tekortkoming

Wat betreft het Hemmeland wil de Commissie graag meer inzicht in het aantal geluidgehinderden van evenementenlawaai, het ruimtebeslag in de EHS als gevolg van het Mirrorhotel en de effecten van evenementenlawaai voor vogelsoorten in de Gouwzee.

5. 2. Aanpassing in het bestemmingsplan

Naar aanleiding van het advies van de Commissie voor de m.e.r. is geconstateerd dat op dit moment onvoldoende gegevens beschikbaar zijn om de planologische inpasbaarheid van grootschalige (meerdaagse) evenementen tot 20.000 bezoekers op het Hemmeland te kunnen onderbouwen. Hetzelfde geldt voor de ontwikkeling van het Mirrorhotel. Deze mogelijkheden worden daarom uit het bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 geschrapt. De gemeente staat in principe nog wel positief tegenover deze ontwikkelingen.

Wel blijft in het bestemmingsplan de mogelijkheid opgenomen tot het organiseren van tien middelgrote evenementen op het Hemmeland. Deze evenementen zijn in de planregels als volgt begrensd: evenementen met een duur van één of twee dagen waarbij niet meer dan 5.000 bezoekers per evenement zijn toegestaan en waarbij de geluidsbelasting vanwege de versterkte muziek op het meest nabijgelegen geluidsgevoelig object niet meer dan 60 dB(A) bedraagt.

5. 3. Geluidsbelasting

Voor de beschrijving van de mogelijke geluidsbelasting is in het planMER gebruik gemaakt van een akoestisch onderzoek van een grootschalig dance-evenement in de buurgemeente Landsmeer ²⁾. Dit evenement kan dienen als referentie voor een grootschalig, meerdaags evenement.

Geconstateerd wordt dat de bronniveaus en geluidsniveaus bij een middelgroot evenement aanmerkelijk lager liggen. In het aangehaalde onderzoek voldeed een podium met geluidsbron van 131 dB(A) op een afstand van 220 meter aan de geluidsnorm van 70 dB(A). Zodoende wordt geconcludeerd dat middelgrote evenementen zonder meer inpasbaar zijn.

Het opnemen van een geluidsnorm van 60 dB(A) geeft daarbij een extra waarborg dat er geen sprake zal zijn van onaanvaardbare geluidshinder. Op basis van de veel gebruikte *'Nota evenementen met een luidruchtig ka-*

²⁾ Peutz (2012), *Akoestisch onderzoek naar de geluidsniveaus in de omgeving ten gevolge van het muziekevenement 'Welcome to the future' op het recreatiegebied Twiske te Oostzaan, FA 18209-2RA-003.*

rakter', wordt in veel gevallen 70 of 75 dB(A) gehanteerd als geluidsnorm voor evenementen³⁾.

5. 4. Parkeersituatie

In het planMER is geconstateerd dat voor middelgrote evenementen in principe voldoende parkeerplaatsen beschikbaar zijn. Bovendien laten ervaringen met de bestaande evenementen zien dat voldoende parkeerruimte kan worden gevonden. Ook bij recente schaatsevenementen, waar veel mensen op afkwamen, is geen sprake van onaanvaardbare parkeeroverlast in Monnickendam. Bij het verlenen van een evenementenvergunning moeten specifieke afspraken worden gemaakt over de verkeerscirculatie en de plekken die kunnen worden benut voor parkeren.

5. 5. Ruimtebeslag en aantasting Ecologische Hoofdstructuur

De middelgrote evenementen kennen een ruimtebeslag dat vergelijkbaar is met de bestaande evenementen: met name de grasvelden worden benut voor het plaatsen van podia. Overigens wordt het Hemmeland op dit moment ook relatief intensief als recreatiegebied gebruikt. Het Hemmeland wordt jaarlijks bezocht door circa 320.000 mensen. In het hoogseizoen komt dit neer op 1.300 bezoekers per dag. Omdat het Hemmeland in de huidige situatie ook wordt gebruikt als recreatiegebied en evenemententerrein, leidt het toestaan van middelgrote evenementen niet tot extra ruimtebeslag of aantasting van de wezenlijke kenmerken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

5. 6. Ecologische effecten van evenementen

Meerdere effectstudies lijken erop te wijzen dat (broed)vogels zich niet of nauwelijks storen aan evenementenlawaai of lawaaisporten. Naast de onderzoeken die in paragraaf 7.6 van de passende beoordeling (p. 75-76) worden genoemd, zijn recent andere onderzoeken naar evenementen bekend geworden. De uitkomsten van deze onderzoeken worden onderstaand samengevat.

³⁾ Het betreft hier een nota van de Inspectie Milieuhygiëne Limburg uit 1996 die door veel overheden wordt gebruikt bij het verlenen van evenementenvergunningen.

Vogels en openluchtconcerten⁴⁾

Recent zijn er verschillende veldstudies verricht waarbij het ecologisch verstoringseffect van openluchtconcerten is gemonitord (Wijthmenerplas te Zwolle, Dancefestival open Air te Amsterdam). Bij deze onderzoeken is gebleken dat het verstoringseffect zeer minimaal was. Alle in gebruik zijnde vogelnesten voor het evenement waren ook na afloop nog in gebruik, soms op zeer korte afstand van het podium. Ook de aantallen vleermuizen weken na het concert niet af van de aantallen kort daarvoor of in voorgaande jaren.

Vergelijkbare conclusies zijn ook getrokken na monitoring van de verstoringseffecten van het TT-circuit in Assen en de kartbaan in het Oudeland van Strijen, beiden grenzend aan Natura 2000. In alle gevallen ging het om evenementen van slechts één of twee dagen. De conclusies inzake het vrijwel ontbreken van verstoringseffecten kunnen dus niet zomaar worden geëxtrapoleerd naar langduriger (combinaties van) evenementen.

⁴⁾ Bronnen:

- Krijgsveld, K.L. (2012): *"Effecten van Dance-festival open Air op broedvogels"* Bureau Waardenburg, 2012
- Boudewijn, T.J. (2012): *"Onderzoek naar de effecten van de kartbaan op het gebiedsgebruik van ganzen in het Oudeland van Strijen"*, Bureau Waardenburg, 2012
- Henkens, H. e.a. (2012): *"Storen broedvogels zich aan het geluid van race-evenementen? Effect van de in 2010/2011 op het TT-circuit Assen gehouden Superbike- en Superleague-evenementen op broedvogels in het Natura 2000-gebied Witterveld"*. Wageningen, Alterra-rapport 2288/SOVON-rapport 2012/05.

6. SOORTENBESCHERMING

6. 1. Gesignaleerde tekortkoming

De Commissie voor de m.e.r. vindt het essentieel voor de besluitvorming dat wordt verkend hoe groot de kans is dat de *Flora- en faunawet* en de PRVS een drempel vormen voor de geplande ruimtelijke ontwikkelingen en welke opties er zijn om, zo nodig, effecten te voorkomen of te mitigeren. Daarbij zou meer specifiek moeten worden beschreven welke activiteiten kunnen leiden tot schade aan welke zwaar beschermde soorten en welke type maatregelen per soort(groep) beschikbaar zijn om effecten daarvan te mitigeren dan wel te compenseren.

6. 2. Flora- en faunawet in relatie tot een bestemmingsplan

Het is zinvol om naast de hierboven beschreven tekortkoming even kort stil te staan bij het karakter van de onderhavige bestemmingsplannen.

Het bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 en het bestemmingsplan Marken 2013 vormen het ontwikkelingskader voor perceelsgebonden ontwikkelingen in de komende 10 jaar. Het bestemmingsplan heeft geen betrekking op concrete voornemens.

Vanwege het karakter van beide bestemmingsplannen is het onmogelijk om op perceelsniveau specifieke uitspraken te doen over de rust- en verblijfplaatsen van beschermde soorten. Daarnaast is het niet duidelijk welke ingrepen concreet aan de orde zijn. Tot slot kunnen op plekken waar nu geen soorten voorkomen deze over een jaar wel aanwezig zijn en vice versa. Een definitieve toets aan de *Flora- en faunawet* moet daarom altijd bij de aanvraag van een omgevingsvergunning plaatsvinden. Hetzelfde geldt voor het aanvragen van een ontheffing en het treffen van mitigerende of compenserende maatregelen.

Het is, kortom, niet mogelijk om uitspraken te doen over specifieke percelen, individuele verblijfplaatsen, individuele broedgevallen of individuele bouwplannen. Wel kan iets meer worden gezegd over veelvoorkomende ingrepen/bouwplannen, soortgroepen en de kans dat de *Flora- en faunawet* en de PRVS een drempel vormen voor de geplande ruimtelijke ontwikkelingen.

6. 3. Ingrepen, soortgroepen en mitigerende maatregelen

In de onderstaande tabel is aangegeven welke soortgroepen van tabel 2 en 3 van de *Flora- en faunawet* en welke broedvogels consequenties kunnen ondervinden van de bouwplannen en aanlegwerkzaamheden die het bestemmingsplan mogelijk maakt. Tabel 1-soorten komen algemeen voor en zijn vrijgesteld van ontheffing in het kader van de *Flora- en faunawet*. Het beschermingsregime van de *Flora- en faunawet* is overigens beschreven in bijlage 1 van het planMER.

Ingrepen die kunnen leiden tot aantasting van beschermde soorten	Soortgroepen	Beschermingsregime op basis van de Flora- en faunawet en de PRVS	Kans dat hiervoor ontheffing wordt verleend	Mitigerende maatregelen ⁴⁾
Sloop van (agrari-sche) bebouwing	Vleermuizen	Ffwet Tabel 3, Bijlage IV HR	Kansrijk, zeker als gewerkt wordt met de soortenstandaards ⁵⁾	- tijdig creëren van voldoende nieuwe verblijfplaatsen. - werken buiten kwetsbare periode
	Broedvogels met vaste nesten	Ffwet	Kansrijk, zeker als gewerkt wordt met de soortenstandaards	- tijdig aanbieden van voldoende nieuwe huisvestingsmogelijkheden - werken buiten broedseizoen
Het verleggen/dempen van waterlopen	Vissen	Ffwet Tabel 2 Ffwet Tabel 3, Bijlage I AMvB	Er kan gewerkt worden met een gedragscode dan is geen ontheffing nodig. Is er geen gedragscode of is sprake van Tabel 3 Bijlage I AMvB soorten dan wordt ontheffing verleend, zeker als gewerkt wordt volgens de gedragscode of met de soortenstandaards	- voortplantingswateren worden tijdens het voortplantingsseizoen (medio februari - mei) en de winterrust gespaard. - voorafgaand aan het dempen van de watergang moeten tijdig nieuwe watergangen, aangrenzend aan het leefgebied van bestaande populaties, gemaakt te worden of aan bestaande watergangen moeten maatregelen te worden uitgevoerd zodat ze geschikt blijven of de kwaliteit verbeterd
	Amfibieën	Ffwet Tabel 3, Bijlage I AMvB Ffwet Tabel 3, Bijlage IV HR	- ontheffing wordt verleend, zeker als gewerkt wordt met de soortenstandaards of volgens gedragscode - Kansrijk, zeker als gewerkt wordt met de soortenstandaards	- tijdig vooraf realiseren van nieuw voor voortplanting geschikt water voor een vergelijkbaar aantal individuen - werkzaamheden uitvoeren buiten voortplantingsperiode en winterrust
	Reptielen	Ffwet Tabel 3, Bijlage I AMvB	Er kan gewerkt worden met een gedragscode dan is geen ontheffing nodig. Is er geen gedragscode dan wordt ontheffing verleend, zeker als gewerkt wordt met de soortenstandaards	- werkzaamheden uitvoeren buiten de voortplantingsperiode en winterrust - broedhopen van ringslangen worden tijdens de voortplantingsperiode gespaard
	Zoogdieren	Ffwet Tabel 3, Bijlage I AMvB Ffwet Tabel 3, Bijlage IV HR	- ontheffing wordt verleend, zeker als gewerkt wordt met de soortenstandaards of volgens gedragscode	- gefaseerd (tijd en ruimte) verwijderen van oevervegetatie - direct grenzend aan bestaand habitat evenveel nieuw optimaal habitat realiseren als wat verloren gaat door

⁴⁾ Maatregelen zijn maatwerk, afhankelijk van de aangetroffen soort en het belang van de locatie voor de functionaliteit van de leefomgeving. In deze tabel worden veel voorkomende maatregelen benoemd. Maatregelen ivm de zorgplicht zijn niet opgenomen.

⁵⁾ Dienst Regelingen stelt voor alle matig en zwaar beschermde soorten een zogenaamde soortenstandaard op. Diverse soortenstandaards zijn overigens nog in ontwikkeling.

			- Kansrijk, zeker als gewerkt wordt met de soortenstandaards	<p>het beheer daarvan aan te passen of het gebied opnieuw in te richten ten gunste van de betreffende soort</p> <ul style="list-style-type: none"> - voorafgaand aan de eigenlijke werkzaamheden moet het gebied ongeschikt gemaakt worden voor de betreffende soort - wegvangen individuen
	Vaatplanten	Ffwet Tabel 2	Er kan gewerkt worden met een gedragscode dan is geen ontheffing nodig. Is er geen gedragscode dan wordt ontheffing verleend, zeker als gewerkt wordt volgens de gedragscode of met de soortenstandaards	<ul style="list-style-type: none"> - planten worden - buiten de bloeitijd - uitgestoken en elders in een geschikt biotoop teruggeplaatst
Het kappen van bomen	Vleermuizen	Ffwet Tabel 3, Bijlage IV HR	Kansrijk, zeker als gewerkt wordt met de soortenstandaards	<ul style="list-style-type: none"> - tijdig creëren nieuwe verblijfplaatsen. - werken buiten kwetsbare periode - tijdig alternatieve vliegroute creëren nabij of parallel aan de originele vliegroute - tijdig alternatief foerageergebied creëren.
	Broedvogels met vaste nesten	Ffwet	Kansrijk, zeker als gewerkt wordt met de soortenstandaards	<ul style="list-style-type: none"> - tijdig aanbieden van voldoende nieuwe huisvestingsmogelijkheden - creëren voldoende dekkingsmogelijkheden en slaapgelegenheden - zorgen voor voldoende zit- en uitkijkposten - opwaarderen van marginaal habitat in de directe omgeving tot optimaal habitat.
Telen van ruwvoer zoals maïs	Weidevogels	Ffwet tijdens broedseizoen PRVS	Overtreding van de Ffwet kan worden voorkomen door te werken buiten het broedseizoen	<ul style="list-style-type: none"> - werken buiten broedseizoen
	Vaatplanten	Ffwet Tabel 2	Er kan gewerkt worden met een gedragscode dan is geen ontheffing nodig. Is er geen gedragscode dan wordt ontheffing verleend, zeker als gewerkt wordt met de soortenstandaards	<ul style="list-style-type: none"> - Planten worden - buiten de bloeitijd - uitgestoken en elders in een geschikt biotoop teruggeplaatst
	Amfibieën	Ffwet Tabel 3, Bijlage I AMvB Ffwet Tabel 3, Bijlage IV HR	<ul style="list-style-type: none"> - ontheffing wordt verleend, zeker als gewerkt wordt met de soortenstandaards of volgens gedragscode - Kansrijk, zeker als gewerkt wordt met de soortenstandaards 	<ul style="list-style-type: none"> - tijdig vooraf realiseren van nieuw overwinteringsgebied voor een vergelijkbaar aantal individuen - werkzaamheden uitvoeren buiten voortplantingsperiode en winterrust

	Reptielen	Ffwet Tabel 3, Bijlage I AMvB	Kansrijk, zeker als gewerkt wordt met de soortenstandaards	<ul style="list-style-type: none"> - werkzaamheden uitvoeren buiten de voortplantingsperiode en winterrust - broedhopen van ringslangen worden tijdens de voortplantingsperiode gespaard
	Zoogdieren	Ffwet Tabel 3, Bijlage I AMvB Ffwet Tabel 3, Bijlage IV HR	<ul style="list-style-type: none"> - ontheffing wordt verleend, zeker als gewerkt wordt met de soortenstandaards of volgens gedragscode - Kansrijk, zeker als gewerkt wordt met de soortenstandaards 	<ul style="list-style-type: none"> - gefaseerd (tijd en ruimte) verwijderen van oevervegetatie - direct grenzend aan bestaand habitat evenveel nieuw optimaal habitat realiseren als wat verloren gaat door het beheer daarvan aan te passen of het gebied opnieuw in te richten ten gunste van de betreffende soort - voorafgaand aan de eigenlijke werkzaamheden moet het gebied ongeschikt gemaakt worden voor de betreffende soort - wegvangen individuen
Verstoring door nieuwe bebouwing	Weidevogels	Ffwet tijdens broedseizoen PRVS	Overtreding van de Ffwet kan worden voorkomen door te werken buiten het broedseizoen	<ul style="list-style-type: none"> - werken buiten broedseizoen
	Vleermuizen	Ffwet Tabel 3, Bijlage IV HR	Kansrijk, zeker als gewerkt wordt met de soortenstandaards	<ul style="list-style-type: none"> - aanbrengen vleermuisvriendelijke verlichting - vleermuishabitat afschermen met beplanting of schermen - tijdens werkzaamheden rekening houden met kwetsbare periode(n)
Verstoring door nieuwe recreatieve functies	Weidevogels	Ffwet tijdens broedseizoen PRVS	Overtreding van de Ffwet kan worden voorkomen door te werken buiten het broedseizoen	<ul style="list-style-type: none"> - werken buiten broedseizoen

Figuur 3. Tabel met typen ingrepen, soortgroepen en kans dat hiervoor ontheffing wordt verleend

7. CONCLUSIE

7. 1. Onderzoeksopties en milieueffecten

Op basis van de voorgaande hoofdstukken wordt het volgende geconcludeerd:

- het omgevingsvergunningstelsel voor werkzaamheden in het landelijk gebied heeft geen negatieve gevolgen voor de weidevogelstand (paragraaf 2.3);
- gelet op de gebruiksintensiteit en de omvang van de schepen, is nader onderzoek naar de gevolgen van riviercruises voor het woon- en leefklimaat niet noodzakelijk (paragraaf 2.5);
- door het treffen van mitigerende maatregelen bij de uitvoering zullen de bestemmingsplannen niet leiden tot significant negatieve effecten voor stikstofgevoelige habitats binnen het Natura 2000-gebied IJperveld, Oostzanerveld, Varkensland & Twiske (paragraaf 3.3 en hoofdstuk 4);
- bij de aanleg van jachthavens en de riviercruisesteiger kunnen significante effecten aan de orde zijn voor het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer. Deze kunnen worden gemitigeerd door te werken met geluidsarme technieken (hoofdstuk 3);
- in cumulatie met andere projecten nabij het Natura 2000-gebied IJperveld, Oostzanerveld, Varkensland & Twiske kunnen grotere effecten als gevolg van stikstofdepositie aan de orde zijn. Op het Markermeer & IJmeer zijn voornamelijk sterk positieve effecten te verwachten van autonome ontwikkelingen (paragraaf 3.4);
- door de koppeling met het Afsprakenkader Ontwikkeling Landbouw en Landschap Waterland-Oost is grondgebondenheid een belangrijke randvoorwaarde voor de ontwikkeling van de veehouderij in het plangebied. Een volledige koppeling tussen de agrarische bedrijfsvoering en de beschikbaarheid van grond stuit op veel praktische bezwaren (paragraaf 4.2);
- het onderzoeken van een aanvullend alternatief ten aanzien van de veehouderij heeft geen toegevoegde waarde (paragraaf 4.3);
- door middel van een algemene gebruiksregel wordt voorkomen dat de stikstofdepositie op planniveau toeneemt (paragraaf 4.4). Met het instrumentarium in het bestemmingsplan en de hierin opgenomen randvoorwaarden wordt verder sturing gegeven aan de trendmatige ontwikkeling van de veehouderij (paragraaf 4.5) die volgens de berekeningen zal leiden tot een lichte daling van de stikstofdepositie op de gevoelige delen van Natura 2000;
- middelgrote evenementen leiden niet tot een onevenredige aantasting van de woon- en leefomgeving of tot significant negatieve effecten voor natuurwaarden in en rond het Hemmeland (hoofdstuk 5);
- voor de beschermde soorten die voorkomen in het plangebied kan in de meeste gevallen zonder problemen ontheffing worden verleend (hoofdstuk 6).

7. 2. Consequenties voor het bestemmingsplan

Het vastgestelde bestemmingsplan wordt op de volgende punten aangepast:

- de wijzigingsbevoegdheid waarmee nieuwe loonbedrijven kunnen worden toegestaan, wordt uit de regels geschrapt (paragraaf 2.2);
- de maximale capaciteit van mestvergisters wordt vastgelegd op 20 ton biomassa per dag (paragraaf 2.4);
- grootschalige evenementen tot 20.000 bezoekers komen te vervallen (paragraaf 5.2);
- de wijzigingsbevoegdheid voor de realisatie van het Mirrorhotel komt te vervallen (paragraaf 5.2).

===

BIJLAGE 1

BIJLAGE 1 MITIGERENDE MAATREGELEN STIKSTOFDEPOSITIE (OP PROJECTNIVEAU)

Maatregelen op het gebied van stikstofdepositie moeten worden getroffen op het moment dat een concrete aanvraag aan de orde is. Op die manier kan rekening worden gehouden met de specifieke bedrijfsomstandigheden, de actuele achtergronddepositie en de actuele stand van de techniek. Daarbij kan worden gedacht aan de onderstaande maatregelen.

Emissie-arme staltypen

De mogelijkheden voor de reductie van de ammoniakemissie vanuit rundveestallen zijn beperkt door de natuurlijke ventilatie die bij deze staltypen wordt toegepast. Met een roostervloer is wel een reductie mogelijk. Een ligboxstal voorzien van een bolle rubber toplaag en afdichtflappen in de roosterspleten geeft een ammoniakemissie van 4,1 kg NH³ per dierplaats ten opzichte van een emissie van 7,7 tot 9,5 kg NH³ bij meer gebruikelijke ligboxstallen.

Intensieve veehouderijen waarbij wordt gewerkt met luchtwassers komen in de gemeente Waterland niet voor.

Eitwitarm voeren

Een voorbeeld van een mitigerende maatregel is eiwitarm voeren. Door het aandeel gras in veevoer te verlagen en het aandeel maïs te verhogen ontstaat een lager stikstofgehalte en daardoor minder uitstoot van ammoniak. De potentiële emissiereductie voor een gemiddeld melkveebedrijf wordt geschat op 15 tot 20% van de totale ammoniakemissie van het bedrijf.¹⁾ De mogelijke reductie is hoger dan 20% voor graasbedrijven met veel beweiding en een relatief laag gehalte ruw eiwitgehalte in gras.

Erfbeplanting

Een andere mogelijkheid om op perceelsniveau maatregelen te treffen, is de toepassing van erfbeplanting rond de stallen. Met deze maatregel kan 10-15% van de ammoniakemissie worden "afgevangen"¹⁾.

Saldering individuele bedrijven

Uit de CBS-gegevens blijkt dat binnen de gemeente Waterland jaarlijks een aantal agrarische bedrijven de bedrijfsactiviteiten beëindigt. Hierdoor ontstaat stikstofsaldo waarmee elders de uitbreiding van veehouderijen mogelijk gemaakt kan worden. Voorwaarde is dat deze saldering plaatsvindt binnen hetzelfde Natura 2000-gebied en op dezelfde habitattypen. Daarnaast is het van belang dat geborgd is dat de uitbreiding pas plaatsvindt op het moment dat de bedrijfsactiviteiten elders zijn beëindigd (en ook de vergunningen zijn ingetrokken en de bestemming is gewijzigd). Uiteraard leveren grote veehouderijen op korte afstand van Natura 2000-gebieden een groter stikstofsaldo op dan kleine bedrijven die op grote afstand van deze gebieden zijn gelegen.

1) Oltmer, et al. (2010), *Innovaties rond Natura 2000-gebieden*, Landbouweconomisch instituut.